

BIXENTE LATIEGI GOIMALLAKO EUSKERAREN LANGILLEA

Bixente Latiegi, asper gabeko euskararen langillea dugu. Oraintxe atera berriak ditu azkeneko bi liburu mardulak:

“EUSKAL KRISTAUTASUNAREN SORKUNTZA” (1996)

“EUSKAL KRISTAUTASUNAREN ZABALKUNTZA” (1996)

Orain arte beste sei egiñak ditu:

“SAN IÑAZIO’REN DENBORAKO ELIZA” (1985)

“DENBORA BERRIETAKO ELIZA” (1986)

“DEMOKRAZIAREN DENBORAKO ELIZA” (1989)

“GURE DENBORA AUETAKO ELIZA” (1990)

“APOSTOLUEN ETA MARTIRIEN DENBORAKO ELIZA” (1991)

“ELIZAK ETA ESTADUAK BAT EGIN ZUTEN DENBORAKO ELIZA”
(1993)

Liburu berrien izenburuak ezin dute euki izenburu aundiagorik.

Azkeneko liburuaren gaia, kristautasunaren sorkuntza EUSKALERRIAN dabilki. Garai ortaz asko idatzi da ta ezer gutxi berririk esan. Lendabiziko gauza aztertzen duna, nolako Euskalerrria zen garai artan eta noraño mugatua zegoen. Bixente’k dionez, DORDOÑA GARONA ibaien tarte ortako lurraldea euskaldunak ditugu.

EUSKALERRIKO ELIZAREN EDESTIA

Nola sortu zaigu egitazko lan eder au? On Jose Zunzunegi ta Bixente Latiegi’ren artean agindako elkarizketa batetik; Itun Zarra ta Berria euskeraz itzuliak zeuden, Elizaren edestia berriz egiteko, gutxinaz laburpen bat. Latiegi’ri Jose Zunzunegi’k aolku bat ematen dio: “Asi zaitetz Errenazimientoko Elizarekin”. Orain dela ogei urte asi ta eten gabe lanean gaur arte. San Inazio’ren garaiko Elizarekin asi zen. Orrela atera zen “BIRJAIOTZAKO ELIZA” delako liburua.

Aurtengo emaitza berri onekin lau urte lanean dabilzki. Lekuko Elizbarrutiak eta lekaidetxeak aztertuz lan sakona egiten du benetan. Euskalerrri zabaleko edestia idazten du. Zuztarretik aztertzen ditu orduko euskaldunei eransten dizkien lokarriak: bakardadea, basasorkuntza, norberekeria. Priszilianismoa, sakon ikertzen du. Euskalerrriko kristautasunaren zabalkundea agertzen luze

LATIEGI' tar BIXENTE

SAN IÑAZIOREN DENBORAKO ELIZA

(Birjaiotza - Protestalaritza - Elizaren Eraberritzea)

ELIZ - EDESTI - SORTA

doa. Bostgarren gizaldian, Ibero ibaiaren inguruan kristau sinismena ondo ezarria arkitzen du. Eskoriaza'ko krismoari ere garrantzi aundia ematen dio (V'garren gizaldia).

"Noiz asi ziren euskeraz otoitzak egiten?", galdetzen du, baita erantzuten. "GURE AITA oso goiz", da erantzuna: "III'garren mendean, euskaldunen artean, -AITA GUREA- errezatzen zen".

Ez ote dijoa urrutiegi 29-43 orrialdetan? Eliza Imperioaren morroia zen. Enda txikien izkuntzei bost ajola zien. Nun daude xeetasunak edestian bilduak euskerazko GURE-AITAREN alde?

ERAGOZPENAK EZ DUTE BELDURTZEN GURE GIZONA. Gizaldi batetik bestera lasai dabil gauzak esaten.

Gure idazlearen beste lanak ere aipatu nai ditugu. Garrantzi aundia daukate, ere, paper zarretan, antziñako San Millan'go berriak, batez ere tokien izenak; euskal sustraiak ugari azaltzen dizkigu. Urriak dire, lan sakon onetan sartua dagola. Emaitza aberatsa au, EUSKERAZAINTZA aldizkarian bildua dago.

IDAZLEA AGORTU EZIÑA

Gañera eunka idazlan ditu egiñak aldizkarietan. Anai-arteke guda aurretik ARGIA aldizkarian idazten zuen. Guda ondotik berriz, Prinzipe de Biana delako Iruña'ko euskerazko aldizkarian asi zen idazten, 1974'garren urtea ezkeroz; editorialak egiten zituen aldiro. Orduan asi zen, ere, DIARIO DE NAVARRA egunkariari astero idazten. Gaur oraindik, Bixente Latiegi "NAFAR IZKUNTZA" delako orrialdean izar galanta dugu: Berak ematen dio orrialde orreri ta euskerari bizitasun ikaragarria. KARMEL aldizkarian ere idazten du..

Oso garbi dagona, Latiegi benetan idazle trebea dugula, esan deza-

LATIEGI' tar BIXENTE
(Euskerazaintzakoa)

APOSTOLUEN ETA MARTIRIEN DENBORAKO ELIZA

(30'garren urtetik 323'garren urtera)

ELIZ - EDESTI - SORTA

kegu; edeslari zorrotza ta gazetari mamitsua. Papera ta luma artu ezkeron nai lukena egin lezake. Gizon gaztearen indarrak ditu, burua guztiz argia ta azkarra, neurri guztien gain.

EUSKERA GUZTIZ ONA

Euskeraren aldetik etxean ikasi zuen eta etxean jarraitzen: dute mintzatzen.

Idazleetan maitenak, Orixe ta Lizardi ditu, baita ere Arostegi. Luis Egia Tolosa'r apaiz idazlea, adiskide AUNDIA ZUEN. Bixente Latiegi'k, euskerarekin nai duna egiten du; lau muturretik ezaguna zaio. Joskera ta esaldi zallanak erabiltzen atsegin zaizkio. "Usteko, naiko ta zalantza-ko" esaldiekin ez dauka eragozpenik. Nai bezala erabiltzen ditu eta bere arauetan. Zer den euskeraren askatasuna idaztean, ikus Latiegi'k idatzitako paperak. Idazten erregetza azaltzen daki. Gertakizun izketaz, euskeraz, oso osorik "klasiko" bat dugu: iskuntzaren jabetza, errextasuna, egokitasuna ta berezko askatasuna dauzka. Latiegi'rentzat, euskerak ez du ezkutapenik. Gañera euskera errikoia erabiltzen alegintzen da; gizaseme xeeak errex uler dezakena. Bai, lotsa galdu gabe euskerak zorra aundiak ditula Latiegi'rekin

LATIEGI'tar BIXENTE
(Euskerazaintzakoa)

GURE DENBORA AUETAKO ELIZA

(Lenen-Ludi-Gudua-Totalitarismoa-Espaniako Gudua-
Bigarren-Ludi-Gudua-Bigarren Batikan-Kontzilioa)

ELIZ - EDESTI - SORTA

esango genuke.

Euskera, pelotariak jokatzen duten bezala egiten du: jo gora, bera, ezker, eskubi, atze ta aurrre, beti zutik gelditzeko, eta gazte, bizkor.

LATIEGI'tar BIXENTE
(Euskerazaintzakoa)

DEMOKRAZIAREN DENBORAKO ELIZA

(1814-1914)

(Demokraziaren Zabalkundea, Sozialismoaren
Jaiotza, Ameriketako Nazio Berrien Arazoak,
«Irugarren Munduko» Eliza).

ELIZ - EDESTI - SORTA

IDAZLEAREN BERRIAK

Nor dugu Bixente Latiegi? 1919'garren urtean, "VALENZIA" delako iriburuan jaio zen gertakariz.

Jaio ta andik illabetera Betelu'ra, gurasoen etxera eraman zuten azeitzeko. Amabi urtekin apaiztegitira joan zen.

Aita "solidario" zeukan eta anai-arteko guda etorri zenean, Araiz'ko alkateak, bere osaba zenak, aolku bat eman zion: "sar zaitetz zeure gogoz Iruña'ko kuarteleetan; orrela

LATIEGI'tar BIXENTE
(Euskerazaintzakoa)

ELIZAK ETA ESTADUAK BAT EGIN ZUTEN DENBORAKO ELIZA

(306'garren urtetik 476'garren urtera)

ELIZ - EDESTI - SORTA

Bixente Latiegi'k, Dionisio Oñatibia'rekin batean. "Expedientea" altxa zien, baita liburu mardula idatzi, "EUSKALZAINDIARI EPAIKETA" (1982) delakoa, ta Akademia berri bat sortu. Egitazko gizona arkitu zuten, baita ere arkaizta gogorra. Zutik, garbi ta zuzen mintzatu zitzairen. Orduan sortutako arazoak erantzun jator baten zai gelditu dira gaur artio ta betiko ozenki salatuak Euskalzaindiaren okerrak.

Bixente Latiegi, "EUSKERA-ZAINTZA'KO" beste laguneeekin, illero biltzen da. Beste langille askoren artean, gizona trebea ta argia dugu.

AMETS BAT

Gizon argiak, langilleak ta asmo aberatsak ugari dituztenak amets zoriontsuak sortzen dituzte, berez, egitan, nai gabe.

Goazen ba arira; Ikastetxe Nagusia Gazteiz'en daukagu. Apaiztegi bezala asi zen etxea, gaur, Teologizko Ikastetxe Nagusia daukagu. Ortzen arkitzen ditugu irakasle ospetsuak ta jakintsuak, ikasle erneak, liburutegi galanta ta aldizkari berexiak. Gizon langille askok

zeure sendiarekin gauzak legunduko dire". Amazazpi urtekin Madril'go borroka tokira eraman zuten sei illabeterako ta andik AKADEMIARA bidali iru illabeterako; "Alferez" egin zuten. Eta "Teniente" izatera eldu zan. Andik gutxira gaxotu zen eta amar urte egin zituen gaxorik.

Iru aldiz alegindu zen apaiztegira sartzen. Sukarra joan zitzaionean, azkenean lortu zeun 1946'garren urtean. Sukia, gaurko kardinalari esker, sendagille onuragarria arkitu zuen.

1949'garren urtean apaizten dute eta langille gazteen ikastetxera, zuzendari bezala bidaltzen. Zartzarora iritsi arte, bere bizitzako lana orixe izango da.

1978'garren urtean, Euskalzaindiak Bergara'n eraturako billera nagusian, oso gogor egin zien

LATIEGI'tar BIXENTE
(Euskerazaintzakoa)

DENBORA BERRIETAKO ELIZA

(Argikuntza, Jakintza Berriak, Iraultza)

ELIZ - EDESTI - SORTA

DENBORA ZARRETAKO EUSKAL-ELIZAREN EDESTIA

Lenengo Liburua

Latiegi ta Eraso'tar Bixente

EUSKERAZAINTZAKOA

Euskal Kristautasunaren Sorkuntza

NORK

NOIZ

NOLA

NONDIK

Euskalerrira Kristautasuna

lana gogotik egin dutelako Elizaren autapen ederra jaiο zaigu; Eliz jakintzaren mallan, izen aundiko ikastetxe berria. Orrelako gertakizunak itzal aundia uzten dute gure edestian. Bai, lana oso onagatik datorkigu emaitza guztiz aberats ori. Egindakoak ortxen agertzen dire; onak eta txarrak. Gazteiz'ko Elizaren Goimallako Ikastetxeak argi ederra ematen digu. Bañan argia emateko nun-baitetik sortu bearra dauka, zalantzarik gabe.

Orain gure ametsa dator; jakintzak iturri emankorrek bear ditu izan oñarri bezala. Autapen auetan, sari berexi berexiak, jakintzaren iturriak, agiri agiriran ontzaz artzen dituzte. Sarietan gallurra, Oorezko Doktoradua izaten da. Sarien banaketa oietan Ikastetxeak gizon baten lana ontzaz ematen du, baita aitor-tzen emaitza baten esanaia, gizarteak eskuratu duen aurrerapena, gizon baten edo bizitza baten lanarekin. Sari oiek ematen Ikastetxearen izen onak asko irabazten du, baita ere.

Orain dator esan nai duguna: Gazteiz'ko Elizaren Ikastetxe Nagusiak, Bixente Latiegi'ri, Oorezko Doktoradua eman bear lioke; jakintza ta Elizaren alde egin duan lana mardulagatik. Orrekin eginbear bat beteko luke. Irabazia Ikastetxearentzat izango litzake ta gizarteak Bixente'ren lana jasoko luke emaitza aundi bat bezala: ogei urteko izerdiak, zortzi liburu mardulak, den dena Eliz edestiari buruz. Ikastetxearentzat ekintza berexia ta Bixente Latiegi'rentzat irabazia, baita ere ondo merezia.

Asmo eder au Gaizteiz'ko Elizaren Ikastetxe Nagusiari eskeintzen diogu. Lanaren balioari buruz orrexek esaten du dena.

LATXAGA